

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVIII, broj 31

2. kolovoza 2018.

cijena 200 Ft

6. stranica

„Počasni građanin Santova“ Živko Mandić, Imre Polyák

Kamp u Udvaru

7. stranica

Pranje na Dunavu

8. stranica

Noćni kup u Potonji

12. stranica

Komentar

Hrvatska loža

Postupno jenjava ludilo i razdraganost oko nastupa i povijesnoga športskog rezultata Vatrenih na Svjetskome nogometnom prvenstvu u Rusiji, ili njihovih dočeka u pojedinim gradovima. Ali simpatija mnogih i nadalje ostaje, kako prema hrvatskim reprezentativcima tako i prema Lijepoj Našoj. Mjerenja dokazuju da posljednjih nekoliko dana, uoči završnice, Hrvatsku se spomenulo u svjetskim glasilima preko milijun puta. Svjetska je javnost tragala za svim informacijama vezanim za Hrvatsku ili za Vatrene, a internetom su se širili doista dobri titraji. Gdje je ta mala zemlja Hrvatska, tko tamo živi, zašto su toliko dobri u nogometu? Jednako tako mnogo se pisalo, govorilo o Hrvatskoj i Vaternima i u mađarskom tisku, primjerice: da je Hrvatska najsiromašnja zemlja Europske unije, krhka država koja se još uvijek oporavlja od rana Domovinskoga rata... ali ono što je svjetsku javnost oborilo s nogu, bio je videonimak o Luki Modriću, kako kao petogodišnjak u Velebitu čuva ovce. I naravno, kako je Ivan Rakitić gradskom stadionu u Bijeljini darovao suvremeni semafor, ili Marcelo Brozović odlučio je malim Cerićanima, učenicima od 1. do 4. razreda, koji pohađaju Područnu školu u Ceriću, nuštarsku Osnovnu školu Zrinskih, darovati knjige za sljedeću školsku godinu, ili da je Ante Rebić stanovnicima rodnoga sela od 500 mještana (Vinjana Donjih) platio kredite. No znamo da „nije u šoldima sve“, ali ovi su skromni i iskreni hrvatski sinovi kao zvjezdanu prašinu raspršili ono što se već i zaboravlja: dobročinstvo, iskrenost i vjera. Ove nisu puke riječi, nego su odlike kršćanskoga čovjeka. U današnjici velike se geste rasipaju o očuvanju zidina kršćanstva, dok se desnom rukom potpisuju zakoni koji siromahe još više guraju na rub društvenog života, koji sputavaju izražavanje javnoga mnijenja, koji do temelja uništavaju društvo, i sjeckaju ga na bespomoćne pojedince. Znam, korumpirano je i hrvatsko društvo, ali vjerujem, znam da i nakon svlačenja „kockastih“ dresova ili majica bit će: kako si? treba li ti pomoć? 'ajde, pozivam te na kavu; čestitam, ovo trebamo proslaviti; navrati k meni/nama. I dobrodošli u hrvatsku ložu, gdje će se uvijek oriti „Lijepa li si“.

Kristina

Glasnikov tjedan

Mađarski premijer Viktor Orbán, donosi Hina, ohrabren rastom popularnosti desničarskih stranaka u Europi, rekao je da će na izborima za Europski parlament iduće godine prevladavati „jedna ozbiljna zajednička tema – imigracija“.

Govoreći predstavnicima mađarske manjine u Rumunjskoj, Orbán reče da se desne stranke trebaju ujediniti kako bi svu pozornost usmjerile na europske izbore 2019.

Govoreći o demokraciji, kazao je da „kršćanska demokracija nije liberalna... ako hoćete, ona je neliberalna“. Orbán se vratio pojmu inliberalne demokracije otprije nekoliko mjeseci govoreći da za razliku od liberalne demokracije, kršćanska demokracija, koju on zamišlja za Europu, odbacuje multikulturalizam i imigraciju, te je protukomunistička i zastupa kršćanske vrijednosti.

U svom govoru 28. srpnja u Tusnádfürdőu Viktor Orbán osvrnuo se na bolne točke europske civilizacije koja je nekada formirala svijet, bila velika jer je imala hrabrosti misliti, djelovati, bila je hrabra i upuštala se u velike stvari. Danas mi vidimo da ona nije kršćanske temelje, cen-

zurira kreativnost, ispred nas su istraživačkim duhom SAD i Kina, a birokracija vlada Bruxellesom i gospodarstvom. Ozbiljnost situacije tako očigledno pokazala je migrantska kriza, te se moramo suočiti s činjenicom da su europski čelnici nedorasli i ne mogu obraniti Europu od imigracija. Još 300 dana i istječe im mandat, kazao je Orbán.

Naše snage trebamo usredotočiti na 2019. godinu i izbore za Europski parlament, kazao je između ostalog Orbán, i na pitanje koje se tiče cijele Europe, a to je pitanje imigracija. Na budućim izborima treba pokazati da liberalna demokracija ima alternativu i ona se zove kršćanska

demokracija, stoga liberalnu elitu može zamijeniti kršćansko-demokratska elita. Ako 68-osmaška elita odlazi, postavlja se pitanje tko dolazi? Na to moramo dati skroman odgovor, dolaze devedesete. Dolazi naraštaj antikomunista, kršćanske orijentacije, nacionalnih osjećaja u europsku politiku. Prije 30 godina mislili smo da nam je budućnost u

Europi, danas mislimo da smo mi budućnost Europe, reče Viktor Orbán u Tusnádfürdőu.

Za sljedeći saziv Europskog parlamenta bira se 705 zastupnika, a Hrvatska ima 11, Mađarska 21 zastupnika, izbori za Europski parlament bit će održani od 23. do 26. svibnja 2019. godine.

Branka Pavić Blažetin

Govoreći predstavnicima mađarske manjine u Rumunjskoj, Orbán reče da se desne stranke trebaju ujediniti kako bi svu pozornost usmjerile na europske izbore 2019.

Pratite medijske platforme Medijskog centra Croatica!

MEDIJSKI CENTAR *Croatia*

mcc.croatia.hu – dnevne vijesti • www.glasnik.hu – dnevno svježe vijesti, napisi, albumi fotografija; radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, utorkom, četvrtkom i petkom od 18 sati radijske emisije s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati.

Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu.

Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar Croatica i preko Fejsbukovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia

Svečanost urudžbe pohvalnica najboljim natjecateljima Državnog natjecanja osnovnoškolaca iz narodnosnih jezika, književnosti i narodopisa

U Kossuthovoj dvorani Vladina ureda Peštanske županije 12. lipnja 2018. održana je svečana urudžba pohvalnica onim učenicima i njihovim nastavnicima koji su na Državnom natjecanju osnovnoškolaca školske godine 2017./18. postigli prva tri mjesta, među njima i natjecateljima iz hrvatskoga jezika i književnosti te hrvatskoga narodopisa. Pohvalnicu i bonove za knjigu predao je Sándor Brassói, zamjenik predsjednika opće prosvjete Prosvjetnog ureda. U kulturnome programu nastupili su i polaznici tukuljske Osnovne škole Sándora Weöresa, koji uče hrvatski jezik i književnost.

Kao što je uobičajeno, u Kossuthovoj dvorani Vladina ureda Peštanske županije 12. lipnja 2018. održana je svečana urudžba pohvalnica onim učenicima i njihovim nastavnicima koji su na Državnom natjecanju osnovnoškolaca, školske godine 2017./18. postigli prva tri mjesta. Dodjelu je popratilo i bogat kulturni program na kojem su nastupili učenici pripadnici manjina u Mađarskoj. U ime domaćina nazočne je pozdravila dr. Orsolya Radich, glavna voditeljica Vladina ureda Peštanske županije. Gđa Radich istaknula je da je uvijek velika radost susresti se s onim darovitim učenicima koji još uvijek njeguju svoje običaje, i sudionici su upoznavanja i očuvanja prošlosti, nematerijalne i predmetne kulture Mađara i svoje zajednice. Dodala je da zahvala pripada svima onima koji sudjeluju u svemu tome, hvala učenicima i njihovim nastavnicima koji su ih pripremali na natjecanje, koji sudjeluju u ovome požrtvovanom radu. Nakon toga uslijedio je program učenika romske, rumunjske i njemačke manjine.

Sándor Brassói, zamjenik predsjednika opće prosvjete Prosvjetnog ureda u svome prigodnom govoru među ostalim rekao je da je Ured pokrenuo običaj da za najdarovitije učenike narodnosnog obrazovanja, u okvirima svečanosti, uručuje se priznanje, te istodobno svaka narodnost može predstaviti svoje kulturne, glazbene običaje, te je dodao da je za narodnosti u Mađarskoj važno očuvanje tradicija. Također je važna tradicija, rekao je Brassói, da i pedagogima zahvalimo na radu s učenicima, jer bilo kako jest, bez dobrog nastavnika, majstora koji pomaže u pripremama, koji prepoznaje učeničke sposobnosti nema darovitih. Po njegovim riječima, danas u Mađarskoj umalo 110 tisuća pripadnika narodnosti sudjeluje u narodnosnom odgoju i obrazovanju. To je lijepa brojka, ali jedna narod-

nost može ojačati i napredovati ako neprekidno iznjedruje i unapređuje onaj mladi naraštaj koji će i nadalje njegovati jezik, kulturu i običaje. Naglasio je da Prosvjetni ured surađujući s pedagogima, voditeljima i narodnosnim glasnogovornicima, radi na tome da se taj tijek u većem razmjeru podupire, jer uvijek se može bolje i naprednije, dodao je Brassói. Nakon toga dodijelio je pohvalnice i bonove za knjige najboljima iz grčkoga, hrvatskoga, njemačkoga, slovačkoga i slovenskoga jezika i književnosti. U prvoj kategoriji nadmetanja, škola s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika, iz hrvatskoga jezika i književnosti III. mjesto postigla je polaznica šeljinske Osnovne škole „Géza Kiss” Reka Balog, II. učenik serdahelske Hrvatske osnovne škole Katarine Zrinski Kristijan Sabo, I. pak učenica lukoviške osnovne škole Rebeka Novak. Potom je uslijedila dodjela u drugoj kategoriji, dvojezične škole, iz hrvatskog, njemačkog, rumunjskog, srpskoga, slovačkog i slovenskog jezika i književnosti. U drugoj kategoriji iz hrvatskoga jezika i književnosti III. mjesto osvojila je učenica pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže Emese Bödő, II. polaznica budimpeštanskog HOŠIG-a Sofija Foltin, I. učenica pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže Ana Lara Eiter. Na kraju su uručena priznanja u kategoriji narodnosnog narodopisa iz grčkog, hrvatskog, njemačkog, romskog, rumunjskog, srpskog i slovačkog jezika. U kategoriji hrvatskoga narodopisa III. mjesto pripalo je učenicima koljnofškoga Dvojezičnog vrtića i osnovne škole Mihovila Nakovića Alizi Boroš, II. učenici pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže Miri Gyömbér, I. učeniku pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže Leonu Gerenciru. Nakon kulturnoga programa pohvalnicu su preuzele i nastavnice hrvatskoga jezika i književnosti te narodopisa koje su pripremile natjecatelje: nastavnica serda-

Ana Lara Eiter, Emese Bödő i Sofija Foltin

Kristijan Sabo i Rebeka Novak

helske Hrvatske osnovne škole „Katarina Zrinski” Jelica Mihović Adam, nastavnica budimpeštanske Hrvatske škole Anita Bándy, nastavnica lukoviške Osnovne škole Anica Popović Biczák, nastavnica koljnofškoga Dvojezičnog vrtića i osnovne škole Mihovila Nakovića Đurđica Brindza, nastavnice pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže Zsuzsa Kecskés, Marta Rohonczi, Gabi Kohut Várhelyi i nastavnik šeljinske Osnovne škole „Géza Kiss” Robert Ronta. Pojedini učenici i nastavnici zbog inih razloga nisu mogli sudjelovati na svečanosti, i preuzeti priznanja. I na kraju ponovno je uslijedio kulturni program, u kojem su nastupili i polaznici nižih razreda tukuljske Osnovne škole Sándora Weöresa, koji uče hrvatski jezik i književnost. Oni su uza harmonikašku pratnju Balinta Patarčića pjevali hrvatske pjesme, koje je s njima uvježbala učiteljica Dragica Mandić.

Čestitamo svim učenicima i njihovim nastavnicama na pohvalnim rezultatima.

Kristina Goher

Prva ljetna škola hrvatskoga jezika i kulture za nastavnike hrvatskoga jezika iz dijaspore

Polaznici seminara u bogatoj knjižnici

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, u okviru projekta „Suradnja s hrvatskim autohtonim zajednicama u dijaspori”, i Udruga knezovi krčki Frankopani organizirali su Prvu ljetnu školu hrvatskoga jezika i hrvatske kulture za nastavnike hrvatskoga jezika iz dijaspore u Krku od 16. do 23. lipnja 2018. godine.

Polaznici u Ljetnu školu stigli su u subotu, 16. lipnja navečer, iz raznih država, tako četiri polaznika iz Mađarske, po jedna polaznica iz Italije, Slovenije, Slovačke i Argentine, jedna bivša studentica iz Varaždina, te nam se priključio nešto poslije jedan polaznik iz Makedonije. Na svečanom otvaranju polaznike su dočekali i pozdravili voditeljica Ljetne škole izv. prof. dr. sc. Sanja Vulić, knez Mikula IV. Frankopan (Petar Kopanica, predsjednik Udruge knezovi krčki Frankopani), te mag. croat. Lidija Bogović. Nakon pozdravnih riječi i domjenka polaznici su pismeno dobili cijeli tjedni program, a poslije zauzeli svoje smještaje u apartmanima.

Program je bio sastavljen tako da se svakog dana prijepodne išlo na neki izlet, popodne je bilo slobodno, a navečer su bila predavanja.

Tako smo u nedjelju ujutro krenuli prema Puntu odakle smo brodom prešli na otočić Košljun, gdje smo bili na svetoj misi, razgledali franjevačku crkvu, franjevački samostani i njegove četiri muzejske zbirke, o kojima nam je govorio gvardijan fra Diego.

Sutradan posjetili smo crkvu sv. Franje i samostan franjevac trećoredaca u Krku, gdje nas je primio i vodio gvardijan i knji-

ževnik fra Antun Badurina. Navečer zajednički smo obilazili grad Krk.

Četvrti dan posjetili smo frankopanski Kaštel, pogledali muzej i obišli zidine pod vodstvom krčkoga kneza Mikule IV. Frankopana.

Nisu izostala ni turistička razgledanja otoka Krka.

U srijedu išli smo na izlet u Hreljin i Bakar. U Hreljinu nas dočekala Ružica Cipro Dragičević, predsjednica Katedre Čakavskog sabora bakarskoga kraja, te vodič Turističke zajednice grada Bakra. U tom su nas gradu dočekali i zaželjeli dobrodošlicu pročelnica Ureda grada Maja Šepac Rožić i zamjenica voditeljice Turističke zajednice Tanja Vidas. Program je susreta bio razgled crkve sv. Jurja, obilazak Gradine grada Hreljina, te šetnja Bakrom do kaštela, obilazak katedrale sv. Andrije, te razgled Turske kuće, sve to uza stručno vođenje.

Sutradan smo otputovali u Vrbnik. Ondje nas je primila pjesnikinja Marija Trinajstić Božić, prijateljica profesorice Sa-

nje Vulić, koja nas pratila i vodila pri obilasku Vrbnika i tamošnjih kulturnih ustanova. Pjesnikinja nam je pročitala neke svoje ostvaraje.

U petak smo obišli krčku katedralu Uznesenja Marijana i crkvu sv. Kvirina uza stručno vodstvo.

Svaki dan navečer odvija se nastava u dvije usporedne skupine. Jednoj je skupini prof. Marica Motik održala predavanje metodičkih vježba, koje ne bih nazvao predavanjem, više radionicom. Drugoj je skupini mag. croat. Lidija Bogović održala jezične vježbe, koje su se odvijale u odličnom ozračju, bile su vrlo zanimljive i poučne. Izv. prof. dr. sc. Sanja Vulić polaznicima je održala dva vrlo zanimljiva predavanja, jedno iz hrvatske dijalektologije, drugo iz povijesti hrvatskoga jezika, te jezične vježbe, gdje smo vježbali pravilni izgovor hrvatskih naglasaka. Zatim je slijedilo zajedničko druženje u središtu grada na rivi, naravno, zajednički smo po-

gledali utakmicu Hrvatska – Argentina i proslavili veliku pobjedu Hrvatske.

Budući da nam je svako popodne bilo slobodno, nakon zajedničkog objeda otišli smo na plažu, proveli dva-tri sata sunčanjem i kupanjem u moru, a tomu nam je i vrijeme poslužilo jer je bilo vrlo toplo i sunčano.

Na zatvaranju Ljetne škole svi su polaznici napisali svoje dojmove u kojima su izrazili svoja velika zadovoljstva, zahvalili organizatorima na vrlo lijepim i poučnim izletima, predavačicama na znanju koje su nam podarili, te na njihovoj ljubaznosti.

Sve u svemu, bilo je izvanredno.

Robert Ronta

Četiristo sedamdeset tisuća kuna Hrvatima u Mađarskoj

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske 15. ožujka objavio je Javni natječaj za prijavu programa i projekata udruga, ustanova i organizacija hrvatske nacionalne manjine izvan Hrvatske u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2018. godinu. Povjerenstvo Središnjega državnog ureda odlučilo je o dodjeli financijskih sredstava za projekte poradi jačanja položaja nacionalnih manjina, i 22. lipnja 2018. objavilo je na web-stranicama Središnjeg ureda. Raspodijeljena su financijska sredstva u ukupnom iznosu od 4 500 000 kuna.

Na natječaj mogli su se prijaviti udruge, ustanove, organizacije čija se djelatnost veže uz manjinske zajednice izvan Republike Hrvatske, a sredstva na temelju prijavljenih uspješnih projekata stići će u 12 europskih zemalja: u Austriju (470 000 kn), Bugarsku (50 000 kn), Crnu Goru (330 000 kn), Češku Republiku (90 000 kn), Talijansku Republiku (410 000 kn), Republiku Kosovo (280 000 kn), Republiku Makedoniju (290 000 kn), Rumunjsku (290 000 kn), Slovačku Republiku (250 000 kn), Republiku Sloveniju (470 000 kn), Republiku Srbiju (1 100 000 kn).

Hrvatska je zajednica u Mađarskoj ove godine bila vrlo aktivna, prijavila je 67 uspješnih projekata i tako uspjela dobiti ukupno 470 tisuća kuna materijalne potpore za svoje programe i projekte. Najveću je potporu dobila Hrvatska državna samouprava za Državni kamp hrvatskoga jezika i kulture (120 000 kn), zatim Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj za XIV. Međunarodni kroatistički skup i Međunarodni okrugli stol Urbani Šokci 13. (14 000 kn) te Kulturno-umjetničko društvo Tanac za Dječji kamp hrvatskih narodnih plesova (11 000 kn).

Donosimo popis i ostalih uspješnih natjecatelja i njihovih projekata:

Hrvatska državna samouprava – II. Dani hrvatskoga školstva (10 000 kn), Nonprofitni d. o. o. Croatica – Božićni koncert (10 000 kn), Medijski centar Croatica – Razvoj Hrvatskoga glasnika (10 000 kn), HOŠIG – 25 godina HOŠIG-a (9000 kn), Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“ – Puhački kamp 2018 (4500 kn), Hrvatsko-mađarska dvojezična škola u Petrovom Selu – Opet zajedno (4000 kn), Društvo Hrvati-Horvátok – Tiskanje i predstavljanje knjige Igora Šipića I-II (5000 kn), Nakit na tradicionalan način (4000 kn), Čakavska katedra Šopron – Izložba „Priziv na devet“ (4500 kuna), Priprema tiskanja knjige Igora Šipića I-II (5000 kn), Matica Hrvatska Šopron – Glagoljica i Zadar (4000 kn), Stazama Filipa Kaušića (4500 kn), Centar KUME Etnomemorijalni i informacijski centar Gradišćanskih Hrvata – Dani domovinskog rata u Gradišću (4500 kn), Glas Gradišća (4000 kn), Koljnofsko Hrvatsko društvo – Suradnja s prijateljskim mjestima u Hrvatskoj (4000 kn), Zemaljsko društvo hrvatsko-mađarskoga prijateljstva – Suradnja s prijateljskim mjestima u Hrvatskoj (6500 kn), Savez Hrvata u Mađarskoj – Gastronomsko-kulturni dan u Baji (10 000 kn), Kulturno-umjetničko društvo „Marica“ – Potpora djeci za Helikon (4000 kn), Zaklada „Zajedno za Starin“ – Dravsko proljeće 2018 (5000 kn), Hrvatski kulturni i športski centar „Josip Gujaš Džuretin“ – III. Božićni koncert u Podravini (6000 kn), Hrvatski klub „August Šenoa“ – Programi Kluba (8000 kn), Kulturno-umjetničko društvo Podravina – Izlet u Maticu (4000 kn), Udruga baranjskih Hrvata – Usavršavanje pjevačkih zborova u Baranji (4000 kn), Čitaonica mohačkih Šokaca – Grahijada (6000 kn), Lovačka, kulturna i gastroudruga

PBH – Lovački, kulturni i gastronomski festival Hrvata u Kukinju (3500 kn), Vjerska i kulturna udruga šokačkih Hrvata u Vršendi – V. Šokački piknik – kulturni i gastrofestival (3500 kn).

Dodijeljena su sredstva hrvatskim samoupravama: u Keresturu – Dani „Nikola Zrinski“ (5000 kn), Hrvatskom Židanu – Dan želja i Dan općine (5000 kn), Petrovom Selu – Hrvatska kulturna jesen u Petrovom Selu (6000 kn), Kazališna predstava u Petrovom Selu (7000 kn), Kapošvaru – Posjet „Zlatnoj dolini“ u Hrvatskoj (3500 kn), Gornjem Četaru – Hodočašće četarskih Hrvata Majci Božjoj Celjanskoj (3000 kn), Izlet u staru domovinu Hrvatsku (4000 kn), Eržebetvarošu (Budimpešta) – Jezični i plesni tabor na Balatonu (4500 kn), Mađarsko-hrvatska izložba, Dan djece (4500 kn), Kaniži – Tjedan Hrvata u Kaniži (4000 kn), Nardi – Zajednički tamburaški tabor na moru (4500 kn), Majka Božja Celjanska u Nardi (4000 kn), Olasu – Hrvatski advent koncert (3000 kn), Katolju – Tradicionalni dan svete Kate (3500 kn), Martincima – Hodočašće u Međugorje (3000 kn), Salanti – Knjiga o Salanti (5000 kn), Udvaru – XVI. Udvarsko veselje (7500 kn), Dombolu – Festival „Ispraćaj ljeta“ (4000 kn), Potonji – Ljetni festival i obljetnica crkve (5000 kn), Starinu – Put u Mariju Bisticu (3000 kn), Birjanu – Tečaj hrvatskoga jezika (7000 kn), Pečuhu – Božićni koncert (7000 kn), Lotaru – Tematički niz plesačnica i narodopisna predavanja (4000 kn), Jezični tečaj u Lotaru (3000 kn), Bojevu – Hrvatski dan / Svetojansko proštenje (4500 kn), Gari – Očuvanje kulture i narodnosnih običaja Hrvata u Gari (5000 kn), Lukovišću – Badnjak u Podravini (5000 kn), Novom Selu – Advent u Zagrebu i u Čazmi (3000 kn), Brlobašu – Ilinjsko veselje (4500 kn), Barči – Došašće (3500 kn), Kaćmaru – III. Hrvatski nogometni turnir veterana (3000 kn), Dombovaru – Hrvatski dan (5500 kn), Vršendi – Za uspješniji rad hrvatske zajednice (5000 kn), Harkanju – Kupnja glazbala i zvučnog sustava (7500 kn), Šiklošu – Proširivanje izložbe o Semartinu (7500 kn), Čavolju – Nastup u zbratimljenim Čačincima (3500 kn), te Hrvatskoj samoupravi Baranjske županije za Stručno putovanje na Pag (3000 kn) i Hrvatskoj samoupravi Šomođske županije za Županijski dan Hrvata (5000 kn).

Bernadeta Blažetin

Dan sela 2018

Svečano uručena odličja „Počasni građanin Santova“

Odlukom Zastupničkog vijeća sela Santova, odličje „Počasni građanin Santova“ 2018. godine dodijeljeno je umirovljenom profesoru Živku Mandiću (1948.) i santovačkom župniku Imreu Polyáku (1966.). Već po tradiciji, odličja su im uručena 21. srpnja na Danu sela, na najvećoj godišnjoj priredbi Santovačke samouprave.

priznatosti santovačke hrvatske zajednice i rodnog sela Santova diljem Mađarske pa i preko njezinih granica, stoga može biti na ponos naselja i uzor mladim naraštajima.

Župnik Imre Polyák, rodom iz Tázlára, od kolovoza 1994. godine služi dvojezičnu, dvonacionalnu (hrvatsku i mađarsku) žup-

Nagrađeni Živko Mandić obraća se suseljanima.

Mjesni župnik Imre Polyák

Nakon prigodnoga kulturnog programa u predvečernjim satima, na središnjemu seoskom trgu održana je svečanost urudžbe odličja koja je počela intoniranjem mađarske i hrvatske himne. U nazočnosti mnoštva Santovaca, prijatelja, rodbine i gostiju, načelnik sela József Feigl ukratko je predstavio rad Živka Mandića i Imrea Polyáka. Nakon njegovih pohvalnih riječi, prigodnu povelju s plaketom i grbom naselja odlikovanima su svečano uručili načelnik József Feigl, donaćelnik István Milojev i predsjednica Odbora za financije Mária Máté Török. Po primanju odličja nagrađeni su se obratili nazočnim suseljanima, zahvalili Samoupravi naselja i članovima Vijeća na javnom priznanju njihova rada. Svojim suseljanima Živko Mandić najprije se obratio na svome materinskom jeziku, a zatim kratko i na mađarskome.

Živko Mandić sa suprugom i unucima

– Uistinu sam počašćen dodjelom uglednoga priznanja „Počasni građanin“ mogega sela. Znan dio svojeg života posvetio sam spašavanju ostvaraja uma i duha naših Santovaca. Uglavnom sam se bavio etnografijom, poviješću i ovdašnjim hrvatskim narječjem. Ponosim se mojim suseljanima koji su nam obogatili našu sveopću kulturu. – reče uz ostalo Živko Mandić, te je najavio da svoju istraživačku djelatnost nastavlja koja će u dogledno vrijeme uroditi objavkom njegove sljedeće knjige.

Svečanosti je pribivao i do sada jedini živući počasni građanin naselja, umirovljeni učitelj Géza Gál (2013.).

Živko Mandić, rodom Santovac, umirovljeni je profesor hrvatskoga, ruskoga i bugarskoga jezika, istaknuti znanstvenik, istraživač naše prošlosti, urednik brojnih hrvatskih izdanja, sakupljač narodnoga blaga, autor desetka knjiga, od čega četiriju o sakupljenim umotvorinama, osobnim imenima, nadimcima i toponimima santovačkih Hrvata. Kruna njegova sakupljačkog i znanstvenog rada zasigurno je Rječnik govora santovačkih Hrvata. Svojom djelatnošću umnogome je pridonio prepoznatljivosti i

nu zajednicu. Svojim zalaganjem pridonio je obnovi župne crkve, izgradnji nove ograde, bogaćenju duhovnosti postavljanjem osam moći (relikvija) svetaca i organiziranjem svećanih okupljanja, napose pak uređivanju proširenoga marijanskog svetišta na santovačkoj Vodici, za koju su otada vezana i redovita mjesečna hodočašća u čast Fatimske Gospe, od svibnja do listopada, te izgradnji asfaltne ceste od sela do narečenoga svetišta. Svojom djelatnošću uvelike je pridonio kako prepoznatljivosti dvojezične i dvonacionalne rimokatoličke Župe tako i sela Santova, jednako kao i upoznavanju te širenju dobrog glasa naselja i u nas i preko granica. Može biti na ponos i uzor svim žiteljima naselja.

Podsjetimo da je novoutemeljeno odličje „Počasni građanin Santova“ prvi primio legendarni nogometaš i dobitnik Zlatne lopte, danas već pokojni Flórián Albert (2007.), a nakon njega (2013.) umirovljeni učitelj, danas pokojni Marin Velin, obiteljski liječnik, danas pokojni dr. Kálmán Pataki, te već spomenuti umirovljeni učitelj i športski pedagog Géza Gál (2013.)

Stipan Balatinac

UDVAR

Ljetni kamp tradicija (hrvatske kulture, jezika i običaja)

S Hrvatskim glasnikom do naslovnice Kampa

U organizaciji udvarske Hrvatske samouprave, u tom se naselju od 25. lipnja do 1. srpnja održava Ljetni kamp hrvatske kulture, jezika i običaja. Voditeljica je Kampa Zorica Jurčević, lektorica na bajsjoj Visokoj učiteljskoj školi Józsefa Eötvösa, ove godine uz pomoć učiteljice Lane Jager. Ovaj uspješni Kamp već se treću godinu priređuje u Udvaru, sada s tridesetak djece, nekoliko pedagoga i studenata te srednjoškolaca koji pomažu u radu s djecom.

Kao i svake godine, i ove je, između ostalih sadržaja, u Kampu održana novinarska radionica koju je vodila Branka Pavić Blažetin, glavna i odgovorna urednica Medijskog centra Croatica.

Kako za Medijski centar Croatica kaže predsjednica udvarske Hrvatske samouprave, Kamp hrvatske kulture jezika, i običaja okupio je ove godine tridesetak polaznika iz Udvara, Pečuha Sukita, Katolja, i potpuno je bio besplatan polaznicima. Kamp se već treću godinu ostvaruju u suradnji s bajsjom Visokom učiteljskom školom i lektoricom Zoricom Jurčević, a u radu voditeljici Kampa pomaže još nekoliko učitelja i odgojitelja te studenti s bajske Visoke učiteljske škole, jednako kao i srednjoškolci iz Udvara koji pohađaju Hrvatsku školu Miroslava Krležę. Djeci su osigurana zanimanja, predavanja, izleti, jezične i sportske radionice, plesačnica. a

djeca su u Kampu od osam ujutro do četiri sata poslije podne. Toliko je bilo prijavljenih da su trebali i odbiti sve one koji su željeli sudjelovati zbog skučenih financijskih mogućnosti. Naime, dobili su potporu Ministarstva ljudskih resursa od 386 tisuća forinta, ali su i sami morali osigurati znatna dodatna sredstva iz drugih izvora.

U Kampu je bio niz radionica: Put kroz Hrvatsku, Dalmacija, razgibavanje, igre prepoznavanja pripadajuće slike, radionica crtanja, kolaža, a tema je ovogodišnjeg Kampa bila Zagrebačka škola crtanoga filma, gledanje crtića *Baltazar, Ptica i Čudna ptica...* Djeca su upoznala i televizijsku emisiju Hrvatska kronika koju su predstavili njezini suradnici, kroz tematsku radionicu regiju Slavoniju, imali su novinarsku radionicu Hrvatskoga glasnika i Radija Croatica, učili bošnjačke plesove s Vesnom Velin, crtali licitarsko srce, izrađivali naslovnice Hrvatskog kampa u Udvaru rezanjem stranica Hrvatskoga glasnika, a od kolaža pravila kravate.

Održan je i završni kviz kako bi se provjerilo naučeno, sudjelovalo svetoj misi na hrvatskom jeziku na dan udvarskoga pro-

štenja, „bučure“ 1. srpnja koji je bio i zadnji dan druženja u Kampu.

Ocijenivši ovogodišnji Kamp, Zorica Jurčević između ostaloga rekla je: I ove smo godine u Kampu jačali hrvatsku samobitnost svojim aktivnostima i s pomoću stručnih pomagača, s posebnim naglaskom na hrvatskoj kulturi. U Kampu imamo polaznike koji znaju hrvatski jezik i one koji ga ne znaju. Radili smo u dvije skupine s obzirom na znanje hrvatskoga jezika polaznika i ocjenjujem da smo mnogo toga učinili u razvoju komunikacijskih sposobnosti na hrvatskom jeziku, a uz djecu ovo je dobro iskustvo i za studente bajske učiteljske škole koji su nam pomagali u radu u Kampu.

Lana Jager

Zorica Jurčević, Natalia Ronai i Emilia Sörös

Priredeno 10. Pranje na Dunavu u Mohaču

U organizaciji mohačke Šokačke čitaonice, u tome podunavskom gradiću u subotu, 7. srpnja, održana je već redovita kulturno-gastronomska manifestacija „Pranje na Dunavu“. Kao i svake godine, program je počeo svečanom povorkom od Šokačkog kera do Šokačke skele. U veličanstvenoj povorci koju su predvodili članovi Šokačke čitaonice, sudjelovali su članovi mohačkih KUD-ova i gosti iz Čepina. Uz pjesmu i zvuke tambure, a u narodnoj nošnji povorka je dočeka na više mjesta uz dobru kapljicu vina i osvježenje. Na križanju ispred Šokačke skele, zaigralo se zajedničko kolo svih sudionika, a stari uporabni predmeti – klupice, pračkovi, lužnice i rublje – postavljeni su usred kola. Međudobno je otpočelo i uobičajeno kuhanje sarme, u zemljanim

loncima. Po dolasku na Šokačku skelu, članovi mohačke Čitaonice prikazali su nekadašnje pranje na Dunavu, koje je pratilo mnoštvo Mohačana i njihovih gostiju iz okolnih i udaljenijih naselja. Uslijedio je bogat kulturni program na otvorenom u kojem su nastupili: djeca

Eötvöseva vrtića, dječje skupine Šokačkog kera i KUD-a „Zora“, TS „Fermata“, Mladi orkestar, te bajski KUD „Bunjevačka zlatna grana“ i pečuški KUD „Tanac“.

Bilo je to jubilarno, 10. pranje. Kako ističu organizatori, glavni je cilj priredbe da se mohačka tradicija pranja na Dunavu

prenese na mlade, pa i na one najmanje koji su i ove godine bili sudionici Pranja na Dunavu.

Nakon programa upriličena je zajednička večera za sve sudionike i goste, nakon nje i pučka veselica, a za dobro raspoloženje ove godine pobrinuo se garski Orkestar „Bačka“.

Stipan Balatinac

Trenutak za pjesmu

Sagledavanje istine

nije dosta da sedamo
na bregove
treba pristupiti
inspiranju zlata
dok ga voda ne odnese

Josip Gujaš Džuretin

Gradišćanci i Slavonci u folklornom spoju u Undi

Hrvatsko kulturno društvo Veseli Gradišćanci u Undi, na čelu sa Štefanom Kolosarom, ima brojne poznanike, prijatelje u Slavoniji. Obrnuli su se onde na svakarčkovi festivali, naticanju, povorka i nastupi, a prijateljstvo se gaji i širi ljeta dugo sa, u Domovinskom boju čisto razrušenom naselju, Cerićem, a i KUD Šokadija iz Budrovci nije po prvi put gostovao u ovom gradišćanskom selu. Pripredba Folklor prez granic je tradicionalni događaj jur u Undi, ali pokidob ljetos čuda pozvanih je otpovídalo nastup zbog drugih obavezov, jednostavno su domaćini pojednostavili ime na folklorno otpodne, 23. junija, u subotu. I ovako su pozvane brojne grupe, prvenstveno iz okolnih sel, a uz aplauz izvodjačev, s ponovni sastanki s dragimi ljudi, u bograču se je kuhala i dobra večera. Člani Viverice nestrpljivo su čekali momenat, kad se moru konačno predstaviti pred domaćom publikom, a folklorashi HKD-a Čakavci iz Hrvatskoga Židana zagrijali su sve nas s gradišćanskom koreografijom. Ženska vokalna skupina Biseri pod peljanjem Sabine Balog jur poznata i priznata je i prik granic, i svaki nje nastup je pravi doživljaj, a isto to se more reći i za predstavu undanskih tančošev i tamburašev. Klapa Golubice iz Koljnofa trenutačno se pripravlja na šibensku turneju, a dobro joj je došla i ova mogućnost za jačenje. Petrovisko-nardarsko Žgano sve već putuje u

KUD Šokadija Budrovci s domaćinom Štefanom Kolosarom

Folklorišice Koljnofskoga kola

ŽVS Biseri iz Unde

Golubice iz Koljnofa

hrvatski seli i polako postane i prava atrakcija na hrvatski zabava, a tako je muzička talentiranost i ovput dokazana. Koljnofsko kolo u ženskom vijencu profesionalno je izvelo koreografiju Nena Breke pod naslovom Ražanac. A vrhuncem programa mogli bi nazvati nastup KUD-a Šokadije, iz Hrvatske. Iako su kotrigi zašli u Undu s malim zakašnjenjem, s tim vekšim veseljem su skočili u druženje, sprijateljivanje, pozdravljenje starih prijateljev sve do jutra, u gradišćansko-slavonskom spoju. *Tiho*

Viverice iz Unde

„Kad si sretan, lupi dlanom ti o dlan“

Međunarodni kamp primijenjenih umjetnosti u Bernecebarátiju

Samouprava XV. okruga prvoga srpanjskog tjedna priredila je Međunarodni kamp primijenjenih umjetnosti u Bernecebarátiju, u kojem su i ove godine, posredstvom Hrvatske samouprave spomenute gradske četvrti, sudjelovala djeca iz Donjega Kraljevca i Sumartona, te prvi put iz Bizonje. Potonja su bila u okviru sporazuma o suradnji između Hrvatske samouprave XV. okruga i starogradske Hrvatske samouprave. Otvoreni je dan bio 8. srpnja, koji su posjetili: načelnik Općine Donjega Kraljevca Miljenko Horvat, parlamentarni zastupnik XV. okruga László Hajdu, v. d. načelnica ove gradske četvrti Angéla Németh, predsjednik i vijećnice Hrvatske samouprave XV. okruga: Stjepan Kuzma, Marija Lukač i Žuža Kuzma.

Ljeto je vrijeme kampova za djecu, i tko bi pomislio da još uvijek nije gubio na svojoj popularnosti ovaj u Bernecebarátiju. Odnosno da neće biti upitno hoće li u njemu sudjelovati i hrvatska djeca. Ali nije, naime i u ovogodišnjem je među polaznicima bilo učenica iz Donjega Kraljevca: Anja Gosarić, Mia Jurčev, Dora Vlahek, Vita Trupković i Anabela Nohl boravile su u pratnji nastavnice Maje Lukman Šprajc i Miljenke Vidović Nohl, iz Bizonje su bile Kristina Grafleinter i Johana Marušić, a iz Sumartona: Sára Vajdai, Hela Csonka, Anna Hollender, Szabolcs Hollender, Balint Capari, Ervin Bécs u pratnji Marije Patkai Sajni. U polušali bismo mogli reći da mir i tišina, pitoma priroda potrebna su ljudskoj duši kao pitka voda suhoj zemlji. I izazovi u pojedinim radionicama. Jer u Kampu pod vodstvom Brigitte Baksa, znatizeljne su polaznike čekala razna zanimanja: dramska sekcija, radionica kožnih nakita i nakita od biserja, origami, bojenje tekstila, slikanje po staklu, slikanje, ukrašavanje predmeta salvetnom tehnikom ili aranžmani suhoga cvijeća – na kojima je svaki dan trebalo sudjelovati. Ali bilo je vremena za druženje, šport i izlete te za igru. Ovoga je ljeta u središtu bila radionica lončarenja. Na otvorenome danu gosti su mogli razgledati prigodnu

Razgledaju se učenički radovi.

Prati se program.

„Hrvatska sekcija“ Kampa

izložbu, koja je sastavljena od učeničkih radova po radionicama. Osim toga svi su bili pozvani i na takozvani završni kulturni program, na kojem su sudionici izveli kratke skečeve iz svakodnevice. To jest, kako oni vide svoj svijet i svijet odraslih. I na kraju zajednička pjesma „Kad si sretan, lupi dlanom ti o dlan“, koja se također kao i skečevi, izvodila na svim jezicima polaznika Kampa. Među dobrovoljcima, kao svaki put, našla se i Oršolja Kuzma. Nakon kulturnoga programa gosti su pozvani na obilni objed, i kod bijeloga stola uz druženje razgovaralo se o sljedećem susretu.

Kristina Goher

Dva gradišćanski velikani bi bili 80

Lajoš Brigović i Lajoš Škrapić rodjeni u misecu juliju

U rodjenju samo dva tajedni su razdvajali dva Lajoša, u zapadnoj Ugarskoj. Jedan je rodjen u Prisiki, a drugi u Petrovom Selu. Poznali su se, vjerojatno su bili i prijatelji iste generacije, a u čemu su bili najviše jednaki, bila je neizmijerna ljubav prema rodnom kraju i skromno-gizdavo dičene jerba precev, materinskoga jezika, svega hrvatskoga, kojega su vridnim poštovanjem širili, predstavljali, nosili cili

Glasi rič

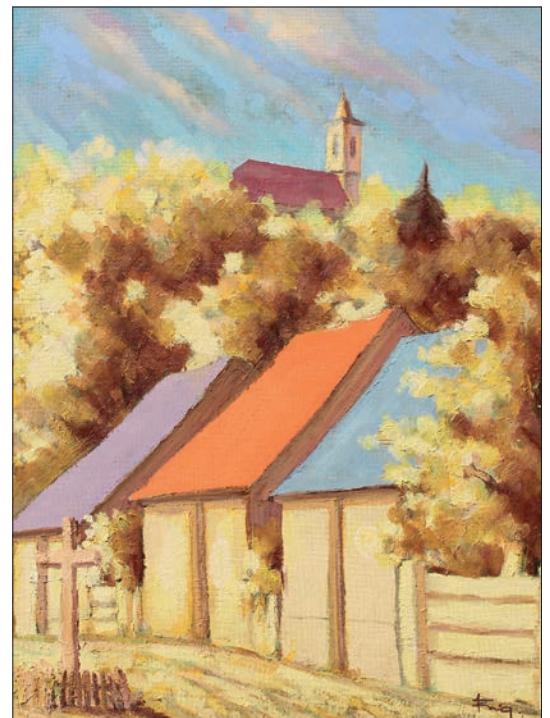
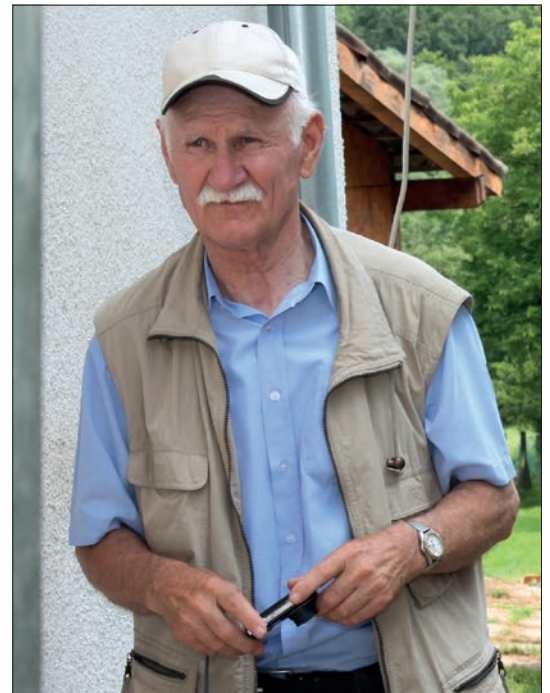
Glasi rič,
ne nek s prodikalnice!
Ne čuju te?
Zdigni si glas više!
Neka gluši rič
i krez granice!
'Ko je imaš,
da ti zvuču žice!
I čut će te,
gdo ni na dušu gluh,
komu razdrmaš
srce, čut i duh!
Jači, 'ko znaš
domorocem svojim
i svidočī,
nisi zgubljeni sin!
I nećeš bit
doklje te ni čuju
ki te jačit
domon očekuju!

Lajoš Škrapić

svoj žitak. Ako bi htili pojednostaviti njevo stvaralačtvo, onda bi rekli, jedan je plabajsom i kistom, drugi je perom "čarao". Dva velikani novije gradišćanske povijesti ljetos bi bili napunili osamdeset ljet. Nažalost, nijedan nije dočekao ov jubilej.

Lajoš Brigović 6. julija 1938. ljeta su rodjeni u gradišćanskohrvatskoj familiji, za Narodnosnom učiteljskom školom u Budimpešti i Pečuhu, predavali su hrvatski jezik i moljanje u židanskoj školi. Inicirali su osnivanje tamburaške grupe, fotografirali su priredbe, zgrade i lipotu prirode u svojoj okolici, podilili su svoje hrvatske misli u brojni novina, skupljali stara dugovanja, fotoaparate, pisачe mašine, molitvenike, a uz to dušu i srce su položili u stvaralačtvo. Najprlje grafike, potom njeve slike su je zdignule do titule i položaja najvećega slikara Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, što su Lajoš bači zavolj skromnosti, naravno, spolom negirali. Početkom 2015. ljeta, slušajući srcu toliko dragu hrvatsku tamburašku muziku, kucanje toga istoga srca naglo je stalo. Njeve slike, njeva predmetna ostavščina tako u Hrvatskom Židanu, Plajgoru, Prisiki i Petrovom Selu dalje nosu njevo ime, a nas poštovatelje pozivaju na dužno spominjanje.

Petroviski pjesnik, fizičar i matematičar Lajoš Škrapić 20. julija 1938. ljeta su ugledali svit u familiji kade su još imali šest bratov i jednu sestru. Za studiranjem na ELTE-u postali su i sami peštanski profesor, komu su znanost i podučavanje uz familiju ispunili žitak. Poezijom su se kasnije začeli baviti, nadahnuće je je ulovilo nek u 42. ljetu žitka i namjera im je bila dokazati, koliko je bogat ov naš gradišćanskohrvatski jezik. Uz vlašće, imali su i brojne pjesme ke su iz ugarskoga presadili na hrvatski jezik, kot i igrokaze ugarskih klasikov, čim su pak pomagali i djelovanje petroviskoga Igrokazačkoga društva. Bili su poznati kot neumorni hrvatski aktivist, narodnosni političar s dibokimi čuti i zagovornik ter pomagač svojih Petroviščanov. Izgubili smo

je za teškim periodom bolesti, na početku 2016. ljeta, a sad počivaju u rodnoj Pinčenoj dolini, kako im je i želja bila.

Lajoša Brigovića i Lajoša Škrapića s najvećim poštovanjem čuvamo i danas u misli i spominki jer nam, ki smo je poznali, ni ljeta u prolazu ne moru dati izbljediti i izbrisati zajedničke trenutke, njeve i naše, ljubomorno shranjene, vridnosti ove hrvatske aure.

Timea Horvat

Hrvatski gastronomski festival – turnir noćnog nogometa

U organizaciji Hrvatske samouprave Šomoške županije te potonjske Seoske i Hrvatske samouprave, 13. srpnja priređen je Hrvatski gastronomski festival – turnir noćnog nogometa, u potonjskome Rekreacijskom parku. U sklopu natjecanja u kuhanju domaćih hrvatskih jela bio je „najljepši“ podravski kuhar. Posjetitelji će čekao kulturni program na ljetnoj pozornici uz starinski Tamburaški sastav Biseri Drave, zajednička večera nakon objave rezultata natjecanja u kuhanju, a od 20 sati započeo je malonogometni turnir i borba za Kup (noćni) sela Potonje. Istodobno za one koje nije zanimao nogomet, priređena je Hrvatska plesačnica. Noćno nogometno druženje trajalo je do tri sata, a poslije ponoći i objave rezultata malonogometnog turnira.

Okupljene su pozdravili potonjski načelnik Tamás Reiz i predsjednik mjesne Hrvatske samouprave Jozo Dudaš. Među uzvanicima, između ostalih, bili su generalna konzulica Vesna Haluga, parlamentarni zastupnici László Százfalvi i Balázs Ander, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, HDS-ov predsjednik Ivan Guban, i mnogi drugi. Nakon pozdravnih riječi slijedio je program Tamburaškog sastava Biseri Drave.

U međudobno odvijalo se kuhanje pod šatorima. Okupilo se petnaest družina, a kuhao se gulaš s grahom, ali se i pekla riba pa i meso, te se nudila pečena prasetina, kolači, kolači sa sirom i zeljem... Okupile su se ove družine: izvarska, barčanska, fočka, novoselska, dombolska, bojevska, daranjska, lukoviška Hrvatska samouprava; Gornje Bazje; lukoviški vrtić; Hrvatski centristi (JGD Martince); Martin-

Nazočnima se obratio parlamentarni zastupnik László Százfalvi.

Prijatelji iz Gornje Bazje s nagradama i Hrvatskim glasnikom u ruci

ce – veterani; NAV (Porezna uprava); lukoviška Ciganska samouprava; ekipa Žarac. Jela je ocjenjivalo ugledno povjerenstvo, na čelu s ugostiteljem Šandorom Matorcem. Oni su odlučili da je prvo mjesto osvojila družina Martince – veterani; dru-

go Gornje Bazje, treće dombolska Hrvatska samouprava, a posebnu su nagradu dodijelili lukoviškoj Ciganskoj samoupravi. Slijedilo je druženje uz bogatu večeru, a potom nogometne utakmice koje su se odvijale duboko u noć.

Na Malonogometnom turniru i borbi za Kup sela Potonje sudjelovalo je deset momčadi: Lukovišće, Daranj, Kaposvölgye, Tomašin I., Tomašin II., Bojevo, Potonja, Hrvatski centristi (JGD Martince), NAV (Porezna uprava), Rušani.

Prvo je mjesto osvojila rušanska, drugo bojevska, a treće daranjska momčad.

Najboljim vratarom proglašen je Jozo Bičar iz bojevske, najboljim igračem Antonijo Vuzem iz rušanske momčadi, a najboljim strijelcem turnira Arpad Hajdu iz Hrvatskih centrista.

Između ostaloga, priredba je ostvarena s potporom Ministarstva ljudskih resursa.

U malom je nogometu najbolja bila rušanska momčad.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

XIII. Kampovi hrvatskoga jezika u „Zavičajju“

DOJMOVI O DOLASKU

Nimród Keres (HOŠIG)

Probudio sam se u pet sati ujutro. Došao sam do škole u pola šest, krenuli smo u šest i petnaest.

Malo sam spavao, a onda me je Vedran probudio. Mnogo sam razgovarao s Grgom i Orhanom, a onda smo se sreli sa Santovcima, bili su šaljivi. Putovanje je postalo dosadno. Kada smo stali, prošetao sam se. Pokušavao sam malo spavati, ali mi ostali nisu dali. Onda me je počeo boljeti trbuh. Kada sam vidio ploču na kojoj piše „Otok Pag“, baš sam se obradovao. Nakon trideset minuta stigli smo u Zavičaj. Zauzeli smo sobe, pojeli večeru i igrali nogomet.

DOJMOVI O DOLASKU U ZAVIČAJ

Oliver Kapor (HOŠIG)

Krenuo sam iz Pirovca u 6 sati popodne prema Pagu. Trebalo mi je sat vremena da dođem. U tih sat vremena gledao sam lijepi put, razgovarao sam s mojim bratom i sestrom te sam se igrao psom. Kada sam došao tamo u sedam sati navečer, čekao sam nekoliko minuta i došli su moji prijatelji.

NA PUTU

Put je bio jako dug i dosadan jer nismo imali što raditi. Stali smo tri puta. Kupio sam čips i na kraju puta nisam imao pića. Pojeo sam sve što sam imao i slušao raznu glaz-

bu. Pokraj mene sjedio je Grga i dao mi stvari što nisam imao. Probao sam spavati jedan sat.

DOJMOVI O DOLASKU

Marko Šokac (HOŠIG)

Probudio sam se u pet sati, u pola šest smo se našli i krenuli otprilike u šest i dvadeset. Želio sam spavati. Stali smo jer smo išli po santovačke učitelje i učenice. Zaustavili smo se na benzinskoj postaji, tamo smo otišli na zahod. Gledali smo na TV-u nogometnu utakmicu. Igrali su Kosta Rika i Srbija. Stajali smo 45 minuta. I prije smo stajali kod granice. Kada smo stali, pio sam vode i jeo. Put je bio dug, trajao je otprilike 13 sati.

DOJMOVI O DOLASKU

Probudio sam se u 4.50. Krenuo sam u 5.15. U 6 sati je krenuo autobus. Želio sam spavati, ali nisam mogao. Stali smo kod benzinske postaje. Tamo smo išli na zahod, pa krenuli dalje. Pojeo sam svoje sendviče. Našli smo se s učenicima iz Santova i s njima smo pošli dalje. U 12 sati smo

došli do granice. Tamo smo stali, pogledali su nam osobne karte i putovnice.

DOJMOVI O DOLASKU

Marko Farago (HOŠIG)

Trebali smo biti kod škole u 5.30. Krenuli smo u 6 sati. Put je bio dug, ali zanimljiv. Putovali smo 13 sati. Prvih 8-9 sati bilo je dobro, ali zatim je bilo pomalo dosadno. Stajali smo tri puta na benzinskoj postaji. Kupio sam

svaki put neki ledeni čaj. Vidjeli smo lijepa mjesta. Na jednoj benzinskoj postaji su ušli u autobus učenici iz Santova jer su i oni došli s nama. Stigli smo u 7 sati. Kada smo stigli, dobili smo večeru. Zatim smo dobili ključeve i krenuli u sobe. Gledali smo utakmicu Brazil-Švicarska, rezultat je bio 1 : 1. Zatim smo išli u sobu i spavali.

Kerestur će ostati bez samostalne župe

Prema odluci kapošvarskog biskupa Lászlóa Varge, keresturski i fičehaski župnik Gyula Szasz od 1. kolovoza premješten je u Mosdós, a Kerestur i Fičehaz ubuduće neće imati posebnog župnika, nego će biti priključeni kao podružnice Župi u Mikloševu (Miklósfa, blizu Kaniže), službu će obnašati župnik Robert Bojtor. Keresturski i fičehaski vjernici, iznenađeni odlukom, odmah nakon dobivene informacije obratili su se biskupu u pismu koje je potpisalo 802 vjernika, te ga i posjetili i molili da povuče odluku, da župa nadalje radi u dosadašnjim okvirima s dosadašnjim župnikom, jer će nova odluka negativno utjecati na vjersku zajednicu.

Kerestur je najbrojnije hrvatsko pomursko naselje, s umalo 1700 žitelja, naziv je dobio od benediktinskog samostana, podignutog na brežuljku u čast Svetog Križa. Sam naziv sela tijekom mnogih stoljeća (prvi pismeni spomenici o tome nađeni su u 14. stoljeću) ukazuje na kršćansku tradiciju koja je među hrvatskim stanovništvom uvijek bila jaka. Sjetimo se samo da su Hrvati bili među prvima koji su preveli dijelove Biblije. Ta kršćanska tradicija snažna je i u krugu Hrvata u Mađarskoj. U tome nije iznimka ni pomurska hrvatska zajednica koja redovito posjećuje hodočastišta u cijelome svijetu, ali najčešće hrvatska mjesta, brine se o svojim crkvama, ne žali darovati za njihovu obnovu. Prisjetimo se da su u devedesetim godinama u Mlinarcima, Pustari, Serdahelu izgrađene nove crkve uz veliku potporu tamošnjih vjernika, u Fičehazu, Keresturu, Petribi i Sumartonu potpuno su obnovljene. Unatoč tomu što ovu pomursku kršćansku zajednicu dijeli pripadnost različitim biskupijama (Fičehaz i Kerestur pripada Kapošvarskoj, a ostala hrvatska naselja Sambotelskoj biskupiji), pokušavaju zajedno organizirati hrvatski vjerski život. U tome ih pomažu i hrvatske i županijske samouprave. Organiziraju zajednička hrvatska hodočašća, križne putove, vjerske programe za djecu, susrete crkvenih zborova i sl. U sedam povijesno hrvatskih naselja već više desetljeća nema nijednog hrvatskog župnika, pa je misa na hrvatskom jeziku vrlo rijetko. Najčešće gostuju hrvatski svećenici prigodom raznih vjerskih događanja, a župnici u svoja misna slavlja pokušaju unijeti poneku hrvatsku molitvu i crkvene pjesme. Zapravo, iz

Keresturska crkva Svetoga Križa ove godine slavi 200. obljetnicu.

vjerskog života pomurskih Hrvata postupno nestaje hrvatski jezik, a s novom odlukom Kapošvarske biskupije dva hrvatska naselja u crkvenom pogledu izgubit će tzv. narodnosnu samostalnost, bit će priključeni danas već mađarskim naseljima (odavno odnarođena hrvatska mjesta). Keresturski i fičehaski vjernici nisu se pomirili biskupovom odlukom i skupljali potpise da se odluka povuče. Pismo su potpisali i čelnici mjesta, predstavnici hrvatske samouprave i voditelji civilnih organizacija. Prema mišljenju potpisanih, premještanje župnika i ukinuće samostalnosti župe negativno će utjecati na zajednicu. Župnik Gyula Szasz službu u Keresturu i Fičehazu počeo je tek prije dvije godine, ali uspio je tu vjersku zajednicu okupiti u jedinstvo, o tome svjedoče mnogobrojni vjerski programi vezani uz crkvene blagdane, brinuo se o ministrantima, o mladim vjernicima, za njih zajedno s civilnim udrugama mjesta redovito je organizirao vjerske programe, kampove, radionice, vjernici su ga prihvatili. Bio je uvijek otvoren i za hrvatska vjerska događanja, za organiziranje misa na hrvatskom jeziku, bio je na svakoj hrvatskoj priredbi u mjestu i potpomagao u organizaciji vjerskog dijela. Vjernici su izrazili nezadovoljstvo u svezi s priključenjem Kerestura i Fičehaza Mikloševskoj župi, naime u dva mjesta živi ukupno umalo 2400 vjernika, u njima su obnovljene crkve, u Keresturu postoji i manja crkva, sam Kerestur često je mjesto većih regionalnih, pa i međunarodnih događanja u kojima uvijek imaju mjesto i vjerski sadržaji. Inače, keresturska crkva Svetoga Križa upravo ove godine slavi 200. obljetnicu svoga postojanja. Prema planovima svečani bi se program održao 11. kolovoza, u tim pripremama velik udio ima i župnik Gyula Szasz. Možda bi za rođendan crkve vjernicima najveći dar bio da biskup povuče svoju odluku i u Keresturskoj župi ostane sve po starome. Mnogi od vjernika, koji nisu željeli dati svoje ime, vrlo su razočarani i smatraju nepravdnim ovu odluku, naime keresturska vjerska zajednica uvijek je bila odana crkvi, na misnim slavljinama uvijek ima mnogo vjernika i bilo kakav vjerski događaj se održao u mjestu, uvijek su ga odano potpomagali, podržali. S tom odlukom se ne žele pomiriti, i prema planovima obratit će se i drugim organima. Budući da se radi o hrvatskim naseljima, i svakako moraju biti priključeni nekoj drugoj župi (vjerojatno zbog nedostatka svećenika), možda bi bilo najbolje rješenje da ih priključe drugim hrvatskim pomurskim naseljima, tj. Serdahelskoj župi, međutim ona pripada Sambotelskoj biskupiji i vjerojatno će to predstavljati problem, no sve se da riješiti ako postoji dobra volja i nadamo se da će se problem riješiti podjednako na zadovoljstvo vjernika i Crkve.

U Fičehazu na misi na hrvatskom jeziku župnik Gyula Szasz pozdravlja preloškog dekana Antuna Hoblaja.

beta

Lipanjki programi kozarske Hrvatske samouprave

U organizaciji Hrvatske samouprave sela Kozara, u povodu šokačkog proštenja „kermeza“ tamošnjih šokačkih Hrvata, koji se slavi na blagdan svetog Ivana Krstitelja, 24. lipnja održan je program naslova „Oj, Kozaru, alaj si na brijegu, u tebi se lijepe cure legu“, kaže za Hrvatski glasnik predsjednica tamošnje Hrvatske samouprave Ana Crnković Andresz.

Nakon poslijepodnevne litanije na hrvatskom jeziku u mjesnoj crkvi, uz pjevanje vršenskoga Ženskog pjevačkog zbora „Orašje“, slijedilo je druženje uz folklorno-kulturni program u mjesnom domu kulture. U programu su sudjelovala djeca kozarskog vrtića koji pohađaju odgoj na hrvatskom jeziku, u pratnji svoje odgojiteljice Tünde Andrić Jekl, birjanska Hrvat-

ska plesna skupina i bajski KUD „Bunjevačka zlatna grana“. Nakon zajedničke večere slijedilo je druženje i ples uz glazbu.

Kozarska Hrvatska samouprava djelatno se već godinama uključuje u programe Dana sela i Festivala sarme. Ove su godine događanja bila 30. lipnja. Cjelodnevni programi privukli su brojne znatizeljnike. Između ostaloga položeni su vijenci kod spomen-ploče nogometaša i predsjednika Kozarskoga NK Antuna Crnkovića.

Od kazališnih prikaza za djecu do folklornoga programa, koncerata, nudili su se razni sadržaji, a među izvođačima u folklornom dijelu programa bila je i Plesna skupina Čitaonice vršenskih Šokaca. Kao i uvijek, od svih sarma nama Hrvatima bila je najukusnija ona koju su priredili članovi tamošnje Hrvatske samouprave i njihovi prijatelji. Dan sela i Festival sarme organizirali su tamošnja Seoska, Hrvatska i Njemačka samouprava.

SANTOVO

Pod krilaticom „Ma gdje živio – ako si rođen i odgojen ovdje – ova-mo pripadaš dovijeka“, u organizaciji santovačke Čajane (Teaház) 18. – 19. kolovoza ove godine u bačkome šokačkohrvatskom naselju priređuje se jubilarni, 5. dan Santovaca. Prvog dana, 18. kolovoza, u mjesnom domu kulture, s početkom u 17 sati otvara se izložba pod naslovom „260 godina povijesti liječništva u Santovu“, u spomen santovačkim liječnicima od 1838. do danas. Sutradan, 19. kolovoza, priredit će se koncert pod nazivom „Pjesmarica fest“ u spomen glazbeniku i glazbenom pedagogu Stipanu Pančiču. Program počinje u 19 sati na središnjemu seoskom trgu (Trg Flóriána Alberta) nastupom domaćeg TS-a „Santovci“ (prijšnjim imenom Santovački bečari). Na spomen koncertu nastupit će bivši učenici i svirci Stipana Pančiča: TS iz Mohača (Zoltan Horvat), Stipan Đurić, TS Koprive (Petrovo Selo), rok-folk sastav M,Brio, a na veselici do jutra svirat će Bereški tamburaši.

HRVATSKI ŽIDAN

Crikvena stolica Hrvatskoga Židana svakoga srdačno poziva 5. augustuša, u nedilju, na hodočasno mjesto Peruške Marije na omladinsko shodišće, koje je ujedno i službeno zatvaranje jednotajednoga tabora katoličanske mladine. Dvojezična sveta maša se začme u 10 uri, a glavni celebrant će biti pomoćni farnik u Pinčenoj dolini, Richárd Inzsöl, u nazočnosti Štefana Dumovića, židanskoga farnika, i dr. Antona Kolića, umirovljenoga dušobrižnika u Austriji. U 12 uri je agape, potom pak zbogomdavanje taborašev na 25. jubilarnom kampu kod Peruške Marije.

MOHAČ

Tamošnja Udruga Čitaonica mohačkih Šokaca ili Šokački ker, kako je nazivaju mohački Hrvati, 4. kolovoza priređuje jubilarnu, 25. Šokačku grahijadu. Ova tradicionalna gastronomska i kulturna manifestacija održat će se na prostoru ispred klupske zgrade spomenute Udruge, odnosno u Táncsicsevoj ulici. Program počinje u 14 sati paljenjem vatre oko koje će se smjestiti zemljani lonci u kojima će se kuhati tradicijski šokački grah. U 16 sati upriličit će se svečano otvorenje, a dva sata poslije počinje zajednička večera. Od 20 sati sudionike će zabavljati Orkestar „Juice“. Prijave se očekuju u Šokačkoj čitaonici (Táncsicseva ulica 34), ili na telefonu 06-20/262 0992 kod Judit Fehér.

PRISIKA

U organizaciji Hrvatske samouprave i Seoske samouprave Prisike, uz potporu Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj i Kulturnoga doma, 11. augustuša, u subotu, od 9 uri se priređuje III. Dan lepnja i renovice ter Dan sela u šatoru uz jezero, u parku Kaštela. I ljetos će se isprobati u pečenju i kuhanju četire grupe iz Hrvatskoga Židana, Plajgora, Prisike i Unde, dokle će za dicu djelačonicu peljati odgojiteljica, Nora Pantoš-Kulcsár. Na objed od 13 uri svi gosti bit će pozvani. U 16 uri se začme kulturni program uz sudjelovanje Židanskih zvijezdic, HKD-a Čakavci iz Hrvatskoga Židana i pjevačkoga zbora KUD-a Zviranjak iz Prisike. Od 18.30 uri tamburaški sastav Šetnja svira za bal.

XII. Dani opsade u Kisegu

Bogata ponuda programov

(od 2. do 5. VIII.)

Programska serija „Polumisec – puni misec“ u čast senjskoga kapetana Nikole Jurišića i njegovoga slavnoga povijesnoga čina 1532. ljeta, kad je sa svojim majuckim šeregom zastavio tursku nadmoć pri kiseškoj tvrđavi, sad jur po dvanaesti put štarta prvoga četvrtka augustuša. Naravno, ovo povijesno slavlje u dotičnom zapadnougarskom gradu jur već od jedno desetljeće dura cijeli misec augustuša. Spodobno kot u prethodni ljeti, i ovput je ogromna ponuda različitih programov, i nekako cijelo naselje ove dane se vraća u dično razdoblje, u 16. stoljeće. Prvi dan programske serije, 2. augustuša, u četvrtak, Glavni trg moru okupirati ljubitelji boksa, jer kiseško Boksačko društvo Fitt-Boksz i Ugarski boksački savez u dvodnevnoj manifestaciji će prirediti sastanak mladih boksačev (juniorov) iz Hrvatske, Slovačke i Ugarske. U ringu Opsadnoga boksa će jedan za drugim poteći meči, a časni gost će biti Zsolt Erdei, profesionalni boksač, predsjednik Ugarskoga boksačkoga saveza. Isti ov dan u Jurišićevoj tvrđavi se otvara međunarodna izložba slik pod naslovom „Putovanja u Turskoj“. Dan kasnije će se začeti direktna priprava za obranu suprot turskoga pohoda, tako sa zidanjem taborov, sajmom, nastupom povijesnih folklornih društav, a dogodjaji se odvijaju tako pod vedrim nebom, kot i na različiti zaprti mjesti grada. Otpodne, oko 17 uri, Gradsko peljačtvo pozvat će svoje građane k ponašanju opsadnoga stanja, a večer će minuti uz koncert na klaviru u Europskoj hiži, a na Jurišićevom trgu uz ugarsku narodnu glazbu. Zvana toga svi zainteresirani moru se priključiti noćnoj turi u povijesni kostimi, pri koj će se pojaviti i ugarski i turski špijuni, teklići i izvidjači. U subotu ujutro s pucaњem puškov će zbuditi stanovništvo kiseški branitelji, kot znak priprave na pogibel, a vrijeda zatim i glas imama će naznaniti turobnu vist, dospila je turska vojska pred varoš Kiseg. Vojnička predstava, bojni momenti braniteljev i neprijateljjev, izložbe oružjev, naticanje u striljanju s lukom, diče zanimacije su takaj na programu. Najveća atrakcija pravoda i ovput će biti u 19 uri, spektakl s napadom tvrđave, pri kom će sudjelovati na strani

braniteljev i dični katani iz Đurđevca, zvani Picoki. Ljetos će ovi dani biti bogati i u muzički doživljaji uz brojne ugarske muzičke formacije nastupat će i petrovski Pinka-band (u subotu od 23 uri do 1.00) na Glavnom trgu, a drugi dan još i na dvi mjesti će svirati tamburaški sastav Koprive. U folklornom programu, kako svako ljetos, i sad, publiku će oduševiti i tančoši i svirači HKD-a Čakavci iz Hrvatskoga Židana. Na jelovniku restoranov ove dane će se najti sigurno i hrvatski specijaliteti, a na lišti podupiračev manifestacije moremo preštati uz Samoupravu grada Kisega, Samoupravu Željezne županije, a pravoda i ime Hrvatske samouprave Kisega, kot i Osječkoga piva.

Tiho

III. HRVATSKI LJETNI FESTIVAL mladih U PODRAVINI

Hrvatska državna samouprava, Kulturno-prosvjetni centar i odmaralište Hrvata u Mađarskoj, te Hrvatski kulturni i sportski centar Josip Gujaš Džuretin ima čast pozvati Vas na **III. Hrvatski ljetni festival mladih** koji će se održati **4. kolovoza 2018. g.** u Brlobašu, u postaji Nacionalnog parka Dunav-Drava.

PROGRAM:

- 08:30 **Dolazak gostiju**
- 09:00 **Predstavljanje gastronomskih specijaliteta hrvatskih regija u Mađarskoj**
- 09:00 - 18:00 **Krstarenje brodom na Dravi**
- 13:00 **Dolazak sudionika kulturnog programa, degustacija, ručak**
- 14:00 **Predstavljanje novih projekata Medijskog centra Croatica**
- 17:00 **Kulturni program – nastupaju: Tamburaška škola Martinci, TS Biseri Drave, TS Žgano (Petrovo Selo) i gosti iz Hrvatske**
- 19:00 **Glazbeni program: svira Bend P+**
- 21:00 **Koncert: Amir Kazić Leo**
- 23:00 **Vatromet**
- Bend P+: svirka do zore**

Program se odvijava u suradnji s:

BIKE

Hrvatska samouprava dotičnoga grada Vas srdačno poziva na 16. Hrvatski kulturni festival i na 15. obljetnicu postojanja jačkarnoga zbora Danica, 11. augustuša, u subotu, u mjesni Kulturni dom. U 16 uri se začme sveta maša u gradskoj crkvi. Pjevački zbor Zviranjak će polipšati mašu. Hrvatski dan otvara gradonačelnik Bika, dr. Sándor Németh, a u kulturnom programu nastupaju: muški i ženski pjevački zbor iz Bika, korus Clemens, takaj iz grada, HKD Četarci i jubilarni jačkarni zbor Danica. Program sprohadja skupna večera i zabava s petrovskim Pinka-bandom. Pokrovitelj priredbe je László Majthényi, predsjednik Željeznožupanijske skupščine.